

Kasım 1964

Sayı-17

ATATÜRK

Özel sayısı

- Atatürkü anlamaya çalışalım
- Atatürkün dış politikası
- O'nun için neler dediler
- Hâtıralar
- Şiirler

YURDUN SESİ

Aylık dergi

POLİTİKA

EKONOMİ

KÜLTÜR

TÜSTAV

ATATÜRKÜN GENÇLİĞE SESLENİŞİ

Ey Türk gençliği!

Birinci ödevin, Türk bağımsızlığını, Türk cumhuriyetini sonsuzluğa kadar korumak ve savunmaktır.

Varlığının ve geleceğinin biricik temeli budur. Bu temel, senin en değerli hazinedir. Gelecekte dahi seni bu hazineden yoksun etmek isteyecek iç ve dış kötücüllerin olacaktır. Bir gün bağımsızlık ve cumhuriyeti savunmak zorunda kalırsan, ödeve atılmak için, içinde bulunacağın durumun olanak ve koşullarını düşünmiyeceksin. Bu olanak ve koşullar çok elverişsiz görünebilir. Bağımsızlık ve cumhuriyetine kayacak düşmanlar, bütün dünyada benzeri görülmemiş bir yenginin temsilcisi olabilirler. Zorla ve hileyle değerli yurdun bütün kaleleri alınmış, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve ülkenin her köşesi doğrudan doğruya ele geçirilmiş olabilir. Bütün bu koşullardan daha acıklı ve daha korkunç olmak üzere, ülkenin içinde iktidara sahip olanlar gaflet ve sapıklık, üstelik ihanet içinde bulunabilirler. Üstelik, bu iktidar sahipleri kendi çıkarlarını saldırıganların siyasal amaçlarıyla birleştirebilirler. Ulus, yoksulluk ve darlık içinde yıkılan ve bitkin düşmüş olabilir.

Ey Türk geleceğinin çocuğu!

İşte bu durum ve koşullar içinde dahi, ödevin, Türk bağımsızlık ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Aradığın güç damarlarındaki soylu kanda vardır.

ATATÜRK

Büyük Nutuk'tan

(Günümüzün Türkçesiyle)

TÜST

Yirmi altıncı ölüm yıldönümünde:

ATATÜRKÜ ANLAMAYA ÇALIŞALIM

Atatürk ölümü hayatını bitireli, yabut ölümsüz hayatına başlıyalı 26 yıl oldu.

Milli Kurtuluş Savaşı sırasında olduğu gibi, bugün de, Atatürk deyince, iki cephe karşı karşıya geliyor. Biri, gerçek Atatürkçüler, diğeri Atatürk düşmanları, yani gerçiciler. Birinciler, yani ilerçiler, Atatürkün önderlik ettiği Milli Kurtuluş Savaşını amacına ulaştırmak ve Türkiyeyi çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak için savaştılar, savaşıyorlar. İkinciler, yani gerçiciler de, Kuvvayı Milliye zamanındaki gibi, ilerçilere destek ve kuvvet olmasın diye Atatürkü unutturmaya, halkın gözünde O'nu zındık, kafir göstermeye gayret ediyorlar; gerçek Atatürkçüleri vatan haini, yabancı ajanı göstermek istiyorlar. Atatürke ve O'nun açtığı yola, yeniliklere karşı duranların, direnenlerin başında, AP içinde toplanmış gerçiciler gelmektedir.

Atatürkçülüğün temel ilkeleri:

Atatürkü savunan, O'nun eserlerini asıl hedeflerine götürmeye çalışanlar, gerçek Atatürkçüler. Atatürkün temelini attığı ilkeleri şöyle anlıyorlar:

- 1. Halkçılık:** Her yerde, her zaman halkın halk tarafından halk için idaresi;
- 2. Devrimcilik:** Toplum gelişmesini sağlamak için, sürekli, aralıksız, halk yararına temelli iktisadi, siyasi ve kültürel reformlar yapmak;
- 3. Devletçilik:** Çağımızda halkın bir an önce kalkınması, refaha kavuşması için, devletin iktisadi işletme alanında başheca yönetici, düzenleyici, geliştirici ödevi üzerine alması;
- 4. Milliyetçilik:** Kurtuluş Savaşında kan dökerek savunulan milli menfaatlerin titizlikle korunması, milletimizin diğer milletlerle eşit sayılması, millet fertleri arasında kader birliğinin yaratılması;
- 5. Lâiklik:** Tam bir dinî inanc serbestliği, vicdanlara devletin veya her hangi bir siyasi gücün karışmaması. Din ve devlet işlerinin kesin olarak ayrılması;
- 6. Cumhuriyetçilik:** Egemenliğin, Millî Kurtuluş Savaşı ruhunda kayıtsız şartsız millete verilmesi, devlet idaresinde halk güçlerinin hâkimiyetinin korunması;
- 7. Barışseverlik:** Halklar arasında eşitlik temelinde dostluğun kurulması, bütün dünya devletleri ve komşularımızla iyi bağlar kurulması ve her türlü

anlaşmazlığın görüşmeler yoluyla çözümünün desteklenmesi, harpçi hazırlıklardan ve davranışlardan uzak kalınması, harbin ve militarizmin propaganda edilmemesi, harbe karşı mücadele.

8. Anti-emperyalizm: Kayıtsız şartsız bağımsızlık; yabancı devletlerle eşitlik şartlarına aykırı temas ve antlaşmalardan uzak kalmak; yabancı sermaye imtiyaz ve kontrollerine karşı iktisadi özgürlüğü savunmak; yüzde yüz milli bir dış siyaset gütmek; yurdun toprak ve iktisadi bütünlüğünü korumak; milli servetlerden sadece milletin yararlanmasını gözönünde tutarak, halkı yurdun bütün varlıklarının gerçek ve biricik sahibi yapmak; yurdu yabancılara bağliyak her türlü davranışa, sözleşme ve antlaşmalara karşı koymak; yabancıların iktisadi, askeri, siyasi ve kültürel her türlü müdahale denemelerini önlemek . . .

Atatürk ilkelerinin özü ve amacı unutuldu:

Atatürkün koymuş olduğu bu temel ilkelerin sadece lafı edildi ve hâlâ da ediliyor. Bu temel ilkelerin birer hedef olduğunu anlamaya bir türlü yanaşılmadı. Atatürk, Cumhuriyeti kurmuştu. Bundan maksat, Cumhuriyetin hedefleri idi. Atatürkçü olduğunu söyleyenlerin çoğu, O'nun gösterdiği hedeflere gelişigüzel bir biçim uydurarak onları kağıtlar içinde tutmayı Atatürkçülük sandılar ve samyonlar. Atatürkçülüğün karşısında olanlara gelince, şeriatçıların, Osmanlı artığı saltanatçıların, irkeçilerin, faşistlerin, düşük deyim vurgunlarını hayal edenlerin, intikamcılarını, ümmetçilerin bulunduğu bu cephenin isteği, amacı herkesin malûmudur. Bu cephede toplanan gericiilere göre, Atatürk «zındık, kâfir ve gâvur» dur. Atatürkçüler ise, yine onlara göre, meslekleri «zındıklık, vatan hainliği, millet düşmanlığı» olan kimselerdir.

Atatürk ve ilkeleri, en fazla sahte Atatürkçülerin elinde katledildi denebilir. Toplumumuzu bilim temelinde, çağdaş uygarlığa yükseltme savaşında gerçek Atatürkçüler, dün olduğu gibi bugün de, karşılarında gericileri buluyorlar. Atatürkçü geçinen sahtecilerin, tutucu tavizci tutumları da gerici cephenin işine bir hayli yardım ettiği için, gerçek Atatürkçülerin savaşı bir kat daha zorlaşıyor. Gerçek Atatürkçüler, kalkınmak için bilimi kılayuz edineline derken, AP nin öncülük ettiği gericiiler, şeriat usullerine göre ülkeyi geri götürmek, ortaçağ karanlıklarına sürüklemek istiyorlar. Cumhuriyet yerine padişahlığı, hilafeti getirmek istiyorlar. Sahteciler yıllardan beri bu gericiilere taviz üstüne taviz vere vere, Atatürke en büyük ihaneti işlediler. Ve bugün Atatürkün baş ilkesi bağımsızlığın sahte Atatürkçüler tarafından çiğnenmesi yüzünden, sömürgecileri, emperyalistleri yurdumuzdan ikinci defa koymak, milli bağımsızlığımızı tekrar kazanmak zorundayız. Atatürkün temel ilkeleri çiğnediği için, bütün yurtseverler, gerçek Atatürkçüler, Atatürkün hareket noktasından tekrar işe başlamak zorunluğu içindedir.

Atatürk sömürgecilige ve emperyalizme karşıydı:

Atatürk, Türk yurdunu sömürgecilerin, emperyalistlerin pençesinden kurtarmak için toplanmış olan ilk Millet Meclisinde şöyle demişti:

«Emperyalist devletlerin, sömürücü kapitalistlerin ve onların yerdeki ortaklarının devlet ve milletimizin hayatına açılacak kastemeleri karşısında, Meclisimiz en haklı müdafaa için toplanmıştır. Asıl amacımız, tam istiklâl sahibi bir memleket yaratmaktır. Tam istiklâl deyince şunu anlıyoruz: Siyasi, mali, iktisadi, adli, askeri, kültürel her hususta tam istiklâl, tam hürriyet. Bu saydıklarımızın her hangi birinde istiklâlden yoksunluk, millet ve memleketin hakiki mânasıyla bütün istiklâlden yoksun kılması demektir.»

Bugün, gerçek Atatürkçüler, bütün yurtseverler, sağduyu sahibi bütün vatandaşlar, Atatürkün bu tarifine uygun tam bir istiklâle sahip olmadığımızı elle tutulurcasına görüyorlar. Ve işte bu sebeple, yeniden milli bağımsızlık ve özgürlük savaşına girişmişlerdir.

İktisadi bağımsızlığımız:

Atatürkün 26-ncı ölüm yılında, içerdeki manzara daha yürekler acısıdır. Onun kurduğu bütün kurumlara gericiiler her gün saldırıp duruyor, tavizciler de kurulmuş olanları soysuzlaştırıyorlar.

Atatürk, «Yeni Türkiye cihangir bir devlet değil, iktisadi bir devlet olacaktır», demişti. Ölümünden 26 yıl sonra ne halde olduğumuz meydanda. Borç girtlikta, açıkları kapatmak için dışarıya habire işi ihraç ediyor. Yâdellerde yabancıların zengin etsinler, bu arada beş on kuruş alıp yurda göndersinler/ve dış ödeme açığının bir kısmı kapasun diye, üç yılda yarım milyon işçinin ihraçı düşünülüyor. Aldığımız borçların, taksit ve faizlerini bile ödeyemeyecek hale geldik. Bize borç verenlere «daha da borç verin ki eski borçlarımızın taksitlerini ödeyelim» diyoruz. Yabancılar, bu hale düşmüş bir borçluya istedikleri gibi şart koşuyorlar. Maliyemizi, dış ticaretimizi, hattâ piyasaya çıkartacak paraların miktarını yıllardır hep Amerikalılar kontrol ediyor.

Atatürk, «Tüccar, milletin emeğini ve üretimini kıymellendirmek için, eline, zekâsına ve namusuna emniyet edilen, ve bu emniyete iyakat göstermesi gereken adamdır» demişti. Eline, zekâsına, namusuna teslim ettiğimiz memleket ticaretini yabancı sermaye ile ortaklaşan tüccarlar, ithalatçılar, ihracatçılar, büyük Fikret in dediği gibi, milyonlarca emekçinin ahırları mahsullerini korkunc bir hân-ı iştila ile müdelerine indiriyorlar, indiremediklerini de ilerde yutmak üzere yabancı ülkelerdeki bankalara yatırıyorlar.

Tek söze, iktisadi ve mali istiklâl yitirilmiş demektir.

Askeri, siyasi, sosyal ve kültürel alanda:

Nato'ya girdiğimizden beri, askeri ve siyasi bağımsızlığımız resmen Amerikalı generallerin, politikacıların eline teslim edildi. Yani Atatürkün tarif ettiği siyasi, askeri istiklâl de yitirilmiş demektir.

Kültür, eğitim durumumuz da yürekler acısı. Atatürk, «Milleti kurtaranlar, yalnız ve ancak muallimlerdir» demişti. Yurdun her köşesinden, her gün kovulan, sövülen, dövülen, hattâ öldürülen öğretmenlere dair haberler aldıkça, hele %05 mizin hâlâ alfabevi bile bilmediğini ilân eden istatistikler yayımlandıkça, Atatürkün bu sözleri kulaklarımıza ne kadar yabancı geliyor!

Atatürk, «Her şeyden önce, memlekette topraksız köylü bırakılmamalıdır» diye öğüllemişti. Ama ölümünün 26-ncu yılında hâlâ milyonlarca köylü toprak bekliyor. Millet Meclisini dolduran ağalar, köylüyü ebediyen topraksız bırakmak için kanun üstüne kanun çıkarıyorlar. Gazetelerin sayfaları toprak yüzünden işlenen cinayetlerle, topraksız köylülerle ağalar arasındaki kavgalarla dolu.

Atatürk şöyle demişti: «Ey kahraman Türk kadını, sen yerde sürünmeğe değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın!»

Gerçekte ise, omuzlarımızda yükselttiğimiz kadınlar, Koca Şair'in deyişiyle «soframızdaki yeri öküzmümüzden sonra gelen» değil mi? «Dağlara kaçarak, uğrumda hapis yattığımız» değil mi? Jandarma - ağa baskı ve terörün altında bunalarak: «Allah canımızı alsın da kurtulalım, neredesin allahım, eğer varsan, niçin görmüyorsun halimizi?» diye feryat eden kadınlarımız! Ve hâlâ, kadınlarımızın %90-ı ümmi. Ve hâlâ doğum yapan her 100 kadımdan 20-si dünyaya getiremediği çocuğu ile birlikte ölüp gidiyor.

Çağdaş uygarlığın neresindeyiz?

Atatürk, «Memleket behemahal asri, medenî ve yenilik taraflısı (olacaktır) Bizim için bu, hayat dâvasıdır» diye haykırmişti.

Atatürkün 26-ncı ölüm yılında, sesi hâlâ kulaklarımızda çınlıyor. Ama işte o kadar, 26 yıldır, yenilik diye diye bütün yenilikler tepelendi. 160 yıl önce Fransız derebeyi ve aristokratlarının astıkları Babeuf'ü, dilimize çevrilen birkaç yazısından ötürü, Türkiyemizde ikinci defa asmaya çalışıyorlar. Yeniliklerin kaynağı olan özgür düşüncüyü sınırlarımızdan içeri sokmamak, bu memlekette yaşatmamak için tepiniyorlar. «Hayatta en hakiki mürşit ilimdir» parolasını, «Hayatta en hakiki mürşit şeriat kanunlarıdır» şekline sokmaya çalışıyorlar.

Halkçılık ve sosyal adalet:

Atatürk diyordu ki: «... Meclis, Türkiye halkının hayat ve istiklâlini biricik gaye bilir. Bu gayeye, Türkiye halkını, emperyalizmin ve kapitalizmin zulmünden ve taassubundan kurtarmak, kendi irade ve hâkimiyetinin sahibi kılmağa varabileceği kanaatinde dir. Meclis, halkın öteden beri maruz bulunduğu sefalet sebeplerini yeni icraat ve teşkilâtla kaldırmayı, bunun yerine refah ve saadeti getirmeyi başlıca hedef sayar. Binaenaleyh, toprak, maarif, adliye, maliye, iktisat ve evkaf işlerinde ve diğer bütün meselelerde içtimâî uhûvet ve tevâünü (sosyal adalet ve yardımlaşmayı) hâkim kılarak, halkın ihtiyaçlarına göre, teçhizat ve tesisatı vücuda getirecektir. Bunları, adına Halkçılık dediğimiz yoldan giderek gerçekleştireceğiz. Halkçılık, esareti, reyâlılığı, derebeyliği, emperyalizmi, istibdadı, sovinizmi, taassubu, hülâsa hürriyete ve esillğe ayları ne kadar kurum çarsa, hepsini ortadan kaldırmaya çalışan bir ülküdür. Bir esirin efendisine, bir yarıcının ağasına, bir amelenin patronuna, bir cahilin bir aydına eşit olmaması doğal eşitsizlik midir? Yoksa insanların suni olarak meydana getirdikleri esaret, serflik, mülkiyet, miras gibi sosyal kurumların sonuçları

midir? Şüphesiz, bunlar doğal eşitsizlikler değildir. Halkçılığın en büyük hedefi, bu suni eşitsizlikleri ortadan kaldırmaktır. Eşitlik ülküsünün hükümlerine ulaşmağa bu halkçılık devrinde, artık sosyal eşitsizliklerin devanı caiz görülemez. Halkçılık devri, toplumların siyasi tekâmülde eriştikleri en son, en yüksek merhâledir. Bu merhâlede, sosyal eşitsizliklerin kaldırılması en esaslı şarttır.»

Atatürk anlamak ve başarmak gerek:

Cumhuriyetin kurucusu Atatürk'ü işte bu fikir ve ilkeleriyle anlamak gerek. Gerçek Atatürkçülük bunu gerektirir. Yoksa, O'nu her ölüm yıldönümünde yeniden öldürmeyi değil...

Atatürk: «Benim nâcîz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır; fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar olacaktır.» demişti. Atatürk, bu sözüyle, cumhuriyetin amacına ulaştırılması için çetin bir mücadele gerektiğine işaret etmiş, devrinin güçlerin önünde cumhuriyet düşmanları gericilere karşı büyük bir mücadele ödevi durduğunu hatırlatmıştır. «Cumhuriyetin ilelebet payidar kalması kendiliğinden olmaz. Onu payidar kılacak güçlerin sürekli, ataksız çalışmaları, uyanık olmaları gerekir. Uyanıklık da yetmez. Uyanık insanların, güçlerin birliği olmazsa, teşkilâtli cumhuriyet düşmanları karşısında tek tek yenilip ezilmek kaçınılmaz olur. Bu gerçeği çok iyi görmüş olan Atatürk şunları söylemişti: «Mukaddes bir idealin tecellisi olan Cumhuriyete, asri harekete karşı çehil ve taassup ve her nevi husumet ayağa kalktığı zaman, bilhassa terakki-sever ve cumhuriyetçi olanların yeri, hakiki terakkici ve cumhuriyetçi olanların yanındır. Yoksa mürtecilerin ümit ve faaliyet menbâ olan saf değil...»

Bugün gerçek Atatürkçüler, 42 yıl önce olduğu gibi, emperyalizme, sömür rüçü kapitalizme ve onların içerdeki yerli ortaklarına karşı ikinci bir bağtmsızlık savası yapıyorlar. Atatürkün «tam istiklâl» yolunda yürüyor ve savatşıyorlar. Bu savasta, bütün «terakki-sever ve cumhuriyetçilerine yeni, hakiki terakkici ve cumhuriyetçi olanların yanındır.»

Atatürk'ü, O'nun eserlerini, fikirlerini, ilkelerini böyle anlayıp değerlendirecek ve O'nun açtığı savas yolundan gidersek Atatürkçü oluruz.

Müşküleli

Atatürk'ün «tam istiklâl» yolunda yürüyor ve savatşıyorlar. Bu savasta, bütün «terakki-sever ve cumhuriyetçilerine yeni, hakiki terakkici ve cumhuriyetçi olanların yanındır.»

TURK-SOYET MÜNASEBETLERİ ÜSTUNE

Türk-Sovyet münasebetlerindeki son gelişmeler memleketimize ferahlandıran bir hava getirdi. Atatürkün ölümünden sonra, özellikle son onyediyıldan beri izlenen dış politikamız bedelini memleket çok pahalı ödedi.

Basta Sovyetler Birliği olmak üzere bütün komşu memleketlerle, ve barış içinde yaşamak isteyen herkesle dostluk münasebetlerine dayanan Atatürkün dış politikası, bazılarının sandığı gibi, zamanın gerektirdiği geçici bir politika değildi.

Milli Mücadelenin başlarında (23 Nisan 1920) toplanan Büyük Millet Meclisinin dış politika alanında ele aldığı ilk iş, Sovyet Rusya ile münasebet kurmak, emperyalizme karşı savaşta yardım istemek olmuştur. Lenin'e gönderilen telgrafta, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, bütün ezilmiş halkların kurtuluşu için Sovyet Rusya ile yanyana mücadeleye hazır olduğu bildiriliyordu.

Aynı yılın Haziran ayında Sovyet hükümetinin Atatürk'e yolladığı telgrafta şöyle deniyordu: «Sovyet Hükümeti, bağımsızlığı uğrunda Türk halkının giriştiği kahramanca mücadeleyi çok büyük bir ilgiyle takip etmektedir. Sovyet Hükümeti, Türkiye'nin bu zor günlerinde Türk ve Rus halklarını bağliyacık sağlam bir dostluğun temelini atmaktadır.»

Atatürkün bu telgrafa verdiği cevapta şu satırlar var: «Kendi esaret zincirlerini kırmakla yetinmiyerek, bütün dünya halklarının kurtuluşu için iki buçuk yıldan fazla bir zamandan beri mücadele eden, zulmün yeryüzünden ebediyen kaldırılması için ölümsüz ıstıraplara coşkun bir heyecanla katlanan Rus halkına karşı, Türk halkını duyduğu derin hayranlık hislerini ifade etmek benim için büyük bir bahtiyarlıktır.»

Moskovadan Ankaraya 10 milyon altın ruble gönderildi; Türkiye'ye Sovyet Rusyadan silah ve cepane sevkiyatı başladı.

İşte, Türk halkının «Karagün dostu» dediği Sovyetler Birliğiyle Türkiye arasındaki dostluk bu şartlar içinde kuruldu, ye gelişti. 16 Mart 1921'de imzalanan «Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması», Sovyet Rusyadan başka hiçbir devlet tarafından henüz tanınmamış olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin milletlerarası otoritesini yükseltti. Atatürk, Lenin'e yazdığı bir mektupta: «Milli bağımsızlık mücadelesinde, Türkiye için en kıymetli destek olan Federatif Rus Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ile kardeşlik ittifakı, büyük kurtuluş gayelerine ulaşma yolunda müazzam bir garantidir.» diyordu.

Karşılıklı güvene dayanan «Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması»nda emperyalizme karşı mücadelede dayanışma lüzumu belirtildi; her iki taraf, taraflardan birine karşı olan hiçbir anlaşmaya girmemeyi üzerine aldı. Sovyet Rusya, kapitülasyon rejiminin Türkiye'nin gelişmesini engellediğini, egemenliğini bozduğunu belirtti; Türkiye'nin emperyalistler arasında taksimi hakkında Çarhım gizli anlaşmalarını açığa vurdu ve hükümsüz ilan etti.

1921'de Atatürk Sakarya zaferini Büyük Millet Meclisine bildirirken şöyle demişti: «Biz Rusya ile dostuz. Çünkü, Rusya millî haklarımızı herkesten evvel tanıdı, millî varlığımıza hürmet gösterdi. Bu vaziyette, Rusya, bugün olduğu gibi yarın da ve her zaman için Türkiye'nin dostluğundan emin olabilir.»

Uzun yıllar bu dostluğu kimse bozmadı. Her iki devletin başında halkların gerçek iradelerini, hayatın zaruretlerini dile getiren iki büyük adam vardı. Onlardan sonra iki memleket arasındaki münasebetlere düşen gölge emperyalistlerden başka kimseye bir çıkar sağlamadı.

Bir yandan İngilterenin Musul meselesinden Türkiye'yi harpla tehdit etmeğe başlaması, öte yandan faşist İtalyanın Türkiye'nin belli bölgelerinde gözü olduğunu açığa vürması, 1925 yılında Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında yeni bir «Dostluk ve Tarafsızlık Antlaşması» imzalanması lüzumunu doğurdu. Bu anlaşma şimdi yürürlükte değildir.

Türk-Sovyet dostluğunun hüküm sürdüğü yıllarda millî ekonomimiz hızla gelişti. Millî sanayimizin kalkınmasında Sovyetler Birliğinin yardımlarını unutmamayız. Milletlerarası meselelerde Türk-Sovyet işbirliğinin hüküm sürdüğü yıllar, memleketimizin milletlerarası itibarının en yüksek olduğu yıllardır. Bu yıllar aynı zamanda Türkiye'de ileri reformların güvenle gerçekleştirildiği yıllardır; emperyalizme destek olan gerici çevrelerin susturulduğu, sindirildiği yıllardır.

Herici Türk basını, Türk halkının gerçek isteklerini ifade ederek, bir müddetten beri dış politikanın yeniden gözden geçirilmesi, Sovyetler Birliğiyle münasebetlerimizin düzeltilmesi üzerinde ısrarla duruyor. Son zamanlarda bu alanda oldukça ileri adımlar atıldı. Geçen yıl Senato Başkanı Ürgüplü'nün başkanlığında bir parlamento heyetimiz Sovyetler Birliğini ziyaret etti ve memlekete çok olumlu imbalarla döndü. İki memleket arasında kültürel temaslar biraz daha sıklaştı. Dışisleri Bakanı Erkin'in Sovyetler Birliğine yaptığı ziyaret Türk-Sovyet dostluk münasebetlerinin yeniden kurulması yolunda önemli ve ciddi bir başlangıç sayılabilir. Bu ziyaret sırasında iki memleket arasında dostluk münasebetlerinin yeniden kurulması, ticari münasebetlerin geliştirilmesi kararlaştırıldı. İyi komşuluk münasebetlerinin geleceği üzerinde görüldü ve bir kültürel ve bilimsel münasebetler anlaşması imzalandı. Bu, Atatürkün «Yurtta sulh, cihanda sulh» politikasına, geleneksel Türk-Sovyet dostluğuna doğru atılmış önemli bir adımdır.

Gözlemci

ATATÜRK İÇİN DEDİLER Kİ...

«Atatürk ölmemiştir ve ölmeyecektir. Ölüm yıldönülerinde Atanın ölümüne ağlayanlar görüyorum. Atanın ölümüne ağlamamalıyız. Onun millî varlığımıza gösterdiği ışıklı yoldan ayrılır ve gençliğin şahsında millete emanet ettiği dâvaya ihanet edersek, işte o zaman Atatürke değil, kendimize ağlamalıyız.»

Cemal Gürsel

öldürememiştir. Öldüremiyor, çünkü hayatta iken... koyduğu esaslar değişmez prensiplerdir.

Türk İstiklal Harbinde, esir milletlerin hürriyet savaşlarını teşvik ettiği bir tarih olayı görmemek için gözler kör, vicdanlar sağır olmalıdır. Atatürk, devrimizde, milletlerini esirlikten kurtarmak isteyenlere, kurtuluş savaşlarına örnek olmuştur. O'nu işte bunun için bütün dünya seviyor.

Türk gençliği, bugün de yarın da, ancak O'nu ve ölmeyen fikirlerini tanıdığı nispette milli ve medeni olacaktır.»

Hasan Ali Yücel

«... Atatürk, vatanını camından aziz bellemişti. Kölelikten, kölecilikten nefret eder, insan onurunu her şeyin üstünde tutardı. İktisat alanında varlığını ispatlayamamış bir milletin özgür yaşayamayacağı gerçeği, O'nu bu yönden dama uyanık tutmuştu... Ulusunu, bütün insanlığın kopmaz ve ayrılmaz bir parçası kabul ediyordu.»

Faik Üstün

«Atatürkçülüğü bir bilim adamı gözüyle inceleyebilmek, bugünün Türkiye'sinde aynı zamanda bir cesaret işidir. Biz bu bilimsel incelemelerden Atatürk'ün daha güçlü çıkacağına inanıyoruz.»

Atatürk milliyetçi idi. Bu, Osmanlı ümmetçiliğine karşı ileri ve solda sayılan bir fikirdir.

Atatürk laik idi. Bu, din devleti düşüncesine karşı ileri ve solda bir fikirdir.

Atatürk devletçi idi. Bu, yabancı şirketlere imtiyazlar veren liberal görüşe karşı ileri ve solda bir fikirdir.

Atatürk halkçı idi. Bu, imtiyazlı sınıflar taşıyan düşünceye karşı ileri ve solda bir fikirdir.

Atatürk cumhuriyetçi idi. Bu, padişahçılık fikrine karşı ileri ve solda bir fikirdir.

Atatürk müsbet bilimci idi. Bu, hurafelere dayanan yobaz düşünceye karşı ileri ve solda bir fikirdir.

Bütün bunlar gösteriyor ki, Atatürk ve Atatürkçülük, belirli bir devirde, belirli ileri fikirleri gerçekleştirmek gayretinden doğmuştur.

Bugünkü Türk gençliği artık Atatürkü, Atatürk'ün yanında yaşamış olanların kırık-dökük hatıralarında değil, ilmin terazisinde değerlendirmek zorundadır.»

İlhan Selçuk

«Atatürk, halkçı bir eğitim görüşüne sahipti. Okulların yalnız belirli bir azınlığın çocuklarına değil, bütün halk çocuklarına açık olması gerektiğini söylüyor ve şöyle diyordu: «Bu memleketin asıl sahibi ve toplumumuzun esas unsuru köylüdür, ki bugüne kadar eğitimden yoksun bırakılmıştır. İlişince-

ğimizin eğitim politikasının temeli, köylünün cehaletten kurtulması olacaktır.»
Aradan yıllar geçti. Onbeş bin köyümüzde okul yok. Halkın %65-i okur yazar değil. Eğitimde sosyal adalettin kilometrelerce uzaktayız. Atatürk'ün halkçı eğitim felsefesine hâlâ ulaşılmamıştır.»

«Azizim Mazhar Müfid bey, kaçınılmaz bir şekilde, ne kadar da...» *Behzat Ay*

«... Atatürk için hürriyet, teorik ve basit bir kavram değildir. Atatürk için temel hürriyet, düşünce hürriyetidir. Bu da hür olarak düşündürmek, insanı hür olarak düşündürmekten alkoyan engeller kaldırılmadıkça, vatandaşın sahip bulunduğu siyasi hürriyetlerin de teminatı yok demektir.»

Prof. Enver Ziya Karal

«Atatürk'ü yaşamak, onun adına gümbür-gümbür söyleyememek, «senin yolundan gidiyoruz Atam» demek değildir. Bu, Atatürk'ü, çevremizi bir sis gibi ortaçağ düşüncesi sarmış. Bir ortaçağ taassubu, gerçeğe başkaldıran bir dınvar gibi dikiliyor katışımıza.»

«Atatürkü, seyrek ve anlıyarak yaşamalı, devrimlerini yaşatmalıyız. Kemalist geçinen, bu ağızla şarlatanlık yapıp salt kendi çıkarını düşünenle, O'nun yaptığını en büyük kötülüğü yapan yalancılar, nankörler gibi değil...»

«Adam olmak demektir, hocam adam olmak! Demişti...» *M. Alptekin*

«... Sen et ve kemik olarak değil, fakat ruh ve iman olarak yaşıyorsun Medeni varlığımızın temeli, inkılapların ve onların devam ve teminatı olan 27 Mayıs uyanık beğçileri, güvendiğin Türk gençliği, bütün zinde kuvvetler nöbet başındadır. Bu güçler, eserlerine ve 27 Mayıs ihanet edilmesine, bu sevgili yurdun, ve gerçekçi bir anlayışla bağlı oldukları demokrasinin muhteris politikacıları elinde ihtiras oyuncuğ olmasına asla müsaade etmeyeceklerdir.»

Prof. Hüseyin Naili Kubalı

«Zatenben sonra hükümet şekli Cumhuriyet olacaktır. Bu bir Padişah ve «Zatenben sonra hükümet şekli Cumhuriyet olacaktır. Bu bir Padişah ve...»
«... Sen et ve kemik olarak değil, fakat ruh ve iman olarak yaşıyorsun Medeni varlığımızın temeli, inkılapların ve onların devam ve teminatı olan 27 Mayıs uyanık beğçileri, güvendiğin Türk gençliği, bütün zinde kuvvetler nöbet başındadır. Bu güçler, eserlerine ve 27 Mayıs ihanet edilmesine, bu sevgili yurdun, ve gerçekçi bir anlayışla bağlı oldukları demokrasinin muhteris politikacıları elinde ihtiras oyuncuğ olmasına asla müsaade etmeyeceklerdir.»
«... Atatürk için hürriyet, teorik ve basit bir kavram değildir. Atatürk için temel hürriyet, düşünce hürriyetidir. Bu da hür olarak düşündürmek, insanı hür olarak düşündürmekten alkoyan engeller kaldırılmadıkça, vatandaşın sahip bulunduğu siyasi hürriyetlerin de teminatı yok demektir.»
«Atatürk'ü yaşamak, onun adına gümbür-gümbür söyleyememek, «senin yolundan gidiyoruz Atam» demek değildir. Bu, Atatürk'ü, çevremizi bir sis gibi ortaçağ düşüncesi sarmış. Bir ortaçağ taassubu, gerçeğe başkaldıran bir dınvar gibi dikiliyor katışımıza.»
«Atatürkü, seyrek ve anlıyarak yaşamalı, devrimlerini yaşatmalıyız. Kemalist geçinen, bu ağızla şarlatanlık yapıp salt kendi çıkarını düşünenle, O'nun yaptığını en büyük kötülüğü yapan yalancılar, nankörler gibi değil...»
«Adam olmak demektir, hocam adam olmak! Demişti...»
«Zatenben sonra hükümet şekli Cumhuriyet olacaktır. Bu bir Padişah ve...»
«... Sen et ve kemik olarak değil, fakat ruh ve iman olarak yaşıyorsun Medeni varlığımızın temeli, inkılapların ve onların devam ve teminatı olan 27 Mayıs uyanık beğçileri, güvendiğin Türk gençliği, bütün zinde kuvvetler nöbet başındadır. Bu güçler, eserlerine ve 27 Mayıs ihanet edilmesine, bu sevgili yurdun, ve gerçekçi bir anlayışla bağlı oldukları demokrasinin muhteris politikacıları elinde ihtiras oyuncuğ olmasına asla müsaade etmeyeceklerdir.»

kutsal ölkü uğrunda elele yürümektir. Ancak sınıksız kenetlenmiş bir el ve işbirliğiyledir ki, Atatürk düşmanlarını sindirmek, Atatürk'ü yohunda ilerlemek mümkün olabilir.»

Yasar Nabi

«... Bağımsızlık serüvenimize Mustafa Kemal ile başlamıştık. O, bağımsızlığı kurtarmak, kazanmak yetmez, onu korumak, savunmak, her gün yeniden kazanmak gereklidir, diyordu.

Bağımsızlık bir devrim ilkesi olduğuna göre, bağımsızlık gibi devrim de eş anlamda sürerler. Devrim bitti, değişimler sona erdi demek, bağımsızlığın donduğunu söylemek demektir. Bağımsızlığı donduran, bağımsızlığı her gün yeniden kazanmayı, bağımsızlığı yitirir.

Atatürkün en güzel ilkesi bağımsızlıktır.

Devrimi alıp sonsuza değin götüreceğim. Oluşlar, değişimler toprağında bağımsızlığın temellerini her gün yeniden öreceğim. Bu hazineyi elimden almak isteyen iç korsanlara, dış korsanlara karşı direteceğim. Yeni bir bağımsızlık savaşı vereceğim.

Devrimci olarak Mustafa Kemal'e verdiğim söz budur.»

Ceylan Atuf Kansu

ATATURKTEN HÂTİRALAR

Sivas Kongresi sıralarında, delegelerden Mazhar Müfid'in bir defteri varmış, Mustafa Kemal'e konuştukça, anılarını bu deftere yazarmış. Bir gün Mustafa Kemal «Bu defterin bu yaprağını kimseye göstermiyeceksin» diye öğütledikten sonra, ona şunları yazdırmış:

«Zaferden sonra hükümet şekli Cumhuriyet olacaktır. Bu bir. Padişah ve Hanedan hakkında zamani gelince gereken işlem yapılacaktır. Bu iki. Örtünme kalkacaktır. Bu üç. Fes kalkacak, uygar uluslar gibi şapka giyilecektir. Bu dört. Latin harfleri kabul edilecektir. Bu beş.»

Mazhar Müfid bu beş maddeyi yazdıktan sonra, «Cumhuriyeti ilân edelim de, üst tarafı yeter» diye defterini kapatır.

Ama yıllar sonra, Atatürk şapka devrimini yaparak Kastamonu'dan döner; bir otomobille eski Meclis binası önünden geçerken, kapının önünde Mazhar Müfid'i görür. Mazhar Müfid gözlerine inanamaz: Atatürkün ve onun yanında oturan Diyanet İşleri Reisinin başında birer şapka vardır. Yani Atatürk, ken-

disini karşılamaya gelenler arasındaki Diyanet İşleri Reisine de şapka giydirmişti.

Atatürk, kendisini hayretle seyreden Mazhar Müfid'i hemen yanına çağırır ve sorar:

«Azizim Mazhar Müfid bey, kaçınca maddedeyiz, notlarına bakıyor musun?»

Zıvalı sorar. «Gazi... Mustafa Kemal...»

Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığından ayrılan Mustafa Kemal, 13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldi. O gün, İtilaf Devletleri donanmaları da İstanbul limanına girip demirlemişlerdi. Mustafa Kemal, renk renk bayraklarla süslenmiş harp gemilerinin arasından köhne bir motorla geçerken, telâşsız ve iman dolu bir sesle:

«Bunlar geldikleri gibi giderler! dedi.

İlk Mecliste bir gün lâiklik söz konusu oluyordu. Gazi Mustafa Kemal o gün Meclis'e başkanlık ediyordu. Meclis'in tanınmış din bilginlerinden bir milletvekili kürsüye geldi. Alaylı bir tavırla:

«Arkadaşlar, bir lâiklik tir gidiyor. Alfedersiniz, ben bir lâikliğin mânasını anhyamıyorum.

Diyerek söze başlarken, başkanlık makamında bulunan Mustafa Kemal dayanamamış, oturduğu yerden elini kürsüye vurarak:

«Adam olmak demektir, hocam, adam olmak! demişti.

Zamanın Adaleti Bakanı Atatürkün önüne bir dosya getirdi.

«Efendim, dedi; bu dosya, köylü sigarasının kötülüğünden yakından bir köylüye aittir. Yakınması sırasında, size giyaben ve lisanen hakaret etmiştir. Hakkında dâva açalım mı, açmıyalım mı?»

Atatürkün cevabı şu oldu:

«O köylünün yerine olsam, belki ben de dil sürçmesi ile aynı duruma düşerdim. Eğer köylü sigarası, o vatandaşı böylesine yakındıracak kadar kötüleştirse, önce buna sebep olanlar hakkında kovuşturma yapılmalıdır.»

İstiklâl Savaşına başladığı sıralarda Mustafa Kemal dediler ki:

«Nasil olur, ordu yok?»

«Yapılır.»

«İyi ama, bunun için para lâzım, o da yok.»

«Bulunur.»

«Diyelim ki bulduk. Ama düşmanlarımız hem büyük, hem çok.»

«Olsun, yenilir.»

1923 ten sonra bir gece, bir toplulukta, Atatürk'ün doğum tarihi üzerinde tartışılıyordu. Kimisi Atatürk'ün 1880 de, diğer bir kısım ise 1881 de doğduğunu ileri sürüyordu. Tartışmanın uzadığını gören Atatürk, o topluluktaki bir genç tarih öğretmenine sordu:

«Doğum tarihim sen söyle!»

Öğretmen duraklamadan cevap verdi:

«19 Mayıs 1919.»

Atatürk tartışmayı keserek ayağa kalktı: «İşte benim doğum tarihim budur.»

Bir gün Orman Çiftliğinden Çankaya dönmüştü. Muhafız Taburu erlerinin çayırda güreşdiklerini görünce, otomobilini durdurdu. İndi. Erlere yaklaştı. Ter içindeki pehlivan Memet'e sordu:

«Benimle de güreşebilir misin?»

«Güreşemem, Gazi Hazretleri.»

Atatürk'ün neşesi üstündüydü:

«Güreştığimizi farzetsek, diye üsteledi, bugünümüz yeneriz?»

«Ben başpehlivanmayı yeneceğim dedi Memetçik, çünkü zatınız düşmanı yendiniz.»

Atatürk gülümsedi:

«Ben de seni yeneceğim Memet, çünkü düşman sen yendin!»

İngiliz Kralı Edward ile yemek yerken, bir garson, tabağı yere düşürür. Herkes mahcup ve saskın bakarken, Atatürk şöyle der: «Elsadım, dedi. «Ekselâns, bu müllete her şey öğretilir, fakat usadık asla!»

TÜST

Hikâye gibi:

FES, ŞAPKA VE KAFKA

«Atatürk'ün 1928 de bir Ege şehri ziyaretinden nollar.» Ziyafet sofrası . . Gazi . . Etrafında Belediye Başkanı ve ileri gelenler O'nunla «sayenizde» demeden konuşulmuyacak diye önceden herkesi öğütlemişlerdi.

Gazi bir ara Belediye Başkanına sordu:

«E Ali Rıza bey, şapka reformu nasıl karşılandı burada?»

«Şapkanın forumu gayet iyidir, hoştur sayenizde, Paşa hazretleri. Yalnız tekerlek şapkalar biraz pahalı düştüğünden, köylü-kentli daha ziyade kasketle alışıyor.»

«Ayak direyen olmadı mı?»

«Her ne kadar olduysa da, Paşam, bunlar şapkanın emekten de ileri bir cumhuriyet forması olduğunu takdir edemiyen cahillerdir. Böylelerini festen vazgeçirmek elbet kolay olmadı. Fakat, sayenizde, Belediye zabıtasının eline bir makas verdik, Pazara gelen köylünün heybesinde kovnunda, kasketinin altında, neresinde bulduysak doğradık fesleri. Böyle böyle kükünü kuruttuk sayenizde, Yalnız . . .»

«Evet, yalnız?»

«Bilmem ki nasıl arzetsen zatınıza . . .»

«Açık söyleyin.»

«Yalnız inatçının biriyle başa çıkamadık, Paşam.»

«Kimdir o?»

«Saatçi Ali derler, bir cahil. Gerçi ustalıkta üstüne yoktur. Saati gözbağcı gibi havanda dövüp de eline verseniz, ertesi gün fabrikasından yeni akmış gibi onarır ama, bir adam şapka giymedikten sonra ustalığı kaç para eder!»

«Halâ fesle mi doluşur yoksa?»

«Hayır, Paşa hazretleri, doluşturmuyoruz, amma şapkayı da giydiremedik bir türlü. Dükkânını da kapadı, Çekildi evine. «Şapka kanunundan gayri her şeye, herkese kapım açıktır» dermiş. Müstenleri de evine gidiyorlar şimdi. O da sokaka çıkmıyor.»

«Hiç mi?»

«Haftadan haftaya bağına gidiyor belki yalnız. Lâkin başındaki şarjının altında yine fes.»

«Yaman adammış . . .» Rakısından bir yudum daha aldı Gazi — «Çağırın şunu!»

Haber saldılar hemen. Ama Paşa şimdi Saatçi Ali'yi un-ufak eder diye ağaları da bir korku aldı.

«Neden sonra, Saatçi Ali geldi, dediler. Kapıda görünen yaşlıca adamcağızın titredığı belliydi. Gazi hiç o yana bakmıyordu. Ali efendi ürkek adamlarla yaklaştı. Terden alınma yapışan ve biraz da kulaklarının üstüne yığılan seyrek saçlarında fırdolayı fes izi. Kaşık kadar ufak, çiçekbozuğu yüzünde kırık ağartısı. Gırtlak çıkıntısının altında cançukuru tup tup atıyor. Gösterdikleri iskemleyle tutunmasaydı düşecekti.

«Buyur Ali efendi.» dedi Gazi, «otur bakalım.»
Saatçi oturdu. Ta kapıdan girerken başından sıyrıp aldığı sargıyı elinde
simsiki tutuyordu.

«Seninle külahları değişeceğiz!» diye başladı Gazi. «Ama kavgâ edeceğiz
demek istemiyorum. Senin külahı ben alacağım, benim külahı da sana arma-
ğan edeceğim. Anladın mı?»

Sohuk benzine biraz kan yürümeye başladı hele Saatçinin.

«Anladım . . .» diyebildi.

«Yani ben şapkamı sana vereceğimi . . . (Aliverim benim şapkamı) . . . Yâver
koştı — «Ama sen de şu sargının içindeki fesini bana . . .»

Ali efendi gerçekten fesıyla gelebilecek kadar yürekli göstermişti.
Çıkarıp koydu Gazinin önüne. Yâverin getirdiği Borsalina şapkayı da fesin
yanına koydular.

«Eeee, işte koyduk külahlarımızı önümüze, Ali efendi. Haydi şimdi düşü-
nelim: Hangisi iyi bunların?»

«Cevap vermemize izin var mı Paşa hazretleri?»

«Elbet. Soruyorum ya . . .»

«Bu işin ucunda ip mi yok ya Paşam?»

«Daha da neler!»

Ali efendi besmeleyi içinden çekerek başladı:

«Şapkaınızın da zatınız gibi başım üzre yerî var, Paşam. Lâkin, kerem edin
de, bendeniz yine kendi fesimi giyeyim.»

«Neden?»

«Çünkü, içinde zatınızın gibi kafa, o kafanın içinde de zatınızın gibi akıl
olmaktan sonra, ha fes giymişim, ha şapka, hepsi birdir.»

Gazi nin yüzü fes gibi kırmızıya kesti. İncecikten gülümsüyordu. Ali efendi
daha da yüreklendi:

«Eğer bendenizde de böyle kafa olsaydı, elbet Belediyecilerden evvel bunu
kendim doğurdum da, bizim hatuna verirdim, mutfakta tencere tutacağı
yapsın diye. Malûm ya, Hoca Nasreddin in dediği gibi, okumam kerameti
kavukta değil. Benim bu eski kafa şapkayla da yenilenmez; amma sözgelişi
zatınız şimdi bu fesi giyseniz de yeni kafanız eskimez . . . İşte bundan ötürü,
haddimiz olmıyarak ve de bu işe ters başlandı gibime geldiğinden, ben-
deniz çekiliyordum eve. Zaten şurda kaç yıllık ömrüm kaldı ki dedim . . . Gayri
ötesini zatınız bilirsiniz. Boyunum kıldan incedir . . .»

Gazi artık bir şey söylemeden, bir el işaretıyla «alm bunu götürün» dedi.
Saatçi kalktı. Fese uzansın mı, bıraksın mı, ikiledi. Paşa kendi eliyle alıp
verdi fesi. Sonra Ali Rıza beye döndü:

«İlişmeyin bu adama.» dedi, «yalnız sokakta faslı gezip de kötü örnek
olmasın.»

● P.E. ●

14

N. Hikmet

BÜYÜK TAARRUZDAN ÖNCEKİ GECE

Kocatepe yanık ve iltiyar bir bayırdı.
Ne ağaç, ne kuş sesi, ne de toprak kokusu vardı.
Gündüz güneşin,
yıldızların altında kayalar.

.....
Kayahlıklarda şayak kalpaklı nöbetçi,
okşiyarak gülümsiyen bıyığını,
seyrediyordu Kocatepeden,
dünyanın en yıldızlı karanlığını

.....
Dağlarda tek tek
atesler yanıyordu.
Ve yıldızlar öyle ışıtlı,
öyle ferahlılar ki
şayak kalpaklı adam
nasıl ve ne zaman geleceğini bilmeden
güzel ve rahat günlere manyıyordu.
Ve Kocatepede gözetleme yerinde,
gülen bıyıklarıyla duruyordu ki mayzerinin yanında
birdebire beş adım sağında O'nu gördü.

Paşalar O'nun arkasındaydılar.

O, saati sordu.

Paşalar, «Üç» dediler.

Sarışm bir kurda benziyordu.

Ve mavî gözleri çakmak çakmaklı.

Yürüdü uçurumun başına kadar.

Eğilip durdu.

Bıraksalar,

ince, uzun bacakları üstünde yaylanarak

ve karanlıkta akan bir yıldız gibi yanarak

Kocatepeden Afyon ovasına atlıyacaktı.

(Kusvayy Millîye Destanı'ndan)

★

Atilla İlhan:

MUSTAFA KEMAL

– Dağ başını efkâr almış,
Gümüş dere durmaz ağlar, –
Göz yaşından kana kesmiş gözlerim,
Ben ağlarım, çayır ağlar, çimen ağlar,
Altmışüç ilim iz, altmışüç yetim,
Yıllar gelir geçer,

Her geçen seni bizden parça parça götürür.
Mustafam, Mustafa Kemalim!

Sen elbette bilirsin, bilirsin Mustafa Kemal.
Elsiz ayaksız bir yeşil yılan
Yaptıklarını yıkıyorlar Mustafa Kemal.
Hani bir vakitler Kubilâyı kestiler,
Çün buyurdun, kesenleri astılar,
Sen uyudun, asılanlar dirildi
Mustafam, Mustafa Kemalim!
Ankaranın taşına bak!
Tut ki baktım, uzar gider efkârım
Çayır ağlar, çimen ağlar, ben ağlarım,
Gözlerimin yaşma bak!
Ankara Kalesinde, Rasat Tepede
Bir akça şahân gezer dolanır
Yaşın yaşın mezarını aranır
Şu dünyanın işine bak
Mustafam, Mustafa Kemalim!

Ceyhun Atuf Kansu:

ATATURKE DİLEKÇE

Atatürk halimi sana arzederim:
Benim sana şudur şikâyetim,
Bir gurbet mi ki bana memleketim?
Bir sinsi korku peşimizde,
Kuvvayı Milliyeden başlamışken andımız,
Dosyalara geçmiş garip adımız,
Sökak başı çelmede ayağımız,
Polisler peşimizde,
Senin harflerinden Nutku okuduk,
Ülkün dedik başımızda taşıdık,
Senin gibi halkı sevdik, yanlış mı yaptık,
Kara damga peşimizde,
Aman dedik, Anadolu hak dedik,
Köylere kentlerine uyan dedik, kalk dedik,
İnsanca yaşamak bize hak dedik,
Ortaçağdır peşimizde.

Çağır Atam çağır bir gün yanına,
Curnacı başımın sor ki kastı ne?
Ben derim, göz dikmiş hamlelerine,
Abdülhamit peşimizde.

Buyur et ki, alakoyun, karakoyun seçile,
Gömleğindir sırtımızda karşılınır suç ile,
Önümüzden çekilsinler senin yolun açıla,
Umutsuzluk peşimizde.

Atatürk, sana budur benim dilekçem
Çözsünler ayaklarımı ardından geleceksen,
Özgür düşünüp söylemeyeceksen,
Ko, gelsin bütün kurtlar peşimizde.

Bir gün olur ben bu ilden gidersem,
Mezarımda Dadaloğlu yurt çiçeği bitersem,
Senin yanın, boz toprakta yatarsam,
Çürür gider kâğıt dosya peşimizde.

Âşık Veysel gözyaşını koymuş pul diye
Ben de aldım koydum şu belâlt başımı,
Haydi mektup, Atatürkü bul diye.

H. Yağcıoğlu

ATATURKU SEVMEK

Birak artık o yıpranmış şeyleri
O çelenmiş, yakaya rozetmiş falan filân
O bayramlık riyaları tarih değiştirdiğin,
Atatürkü sevmek mi istiyorsun
Işığını yaymak mı
Aç gözlerini uyan.

Köylere koş
Büyük kentin gecekondu mahallelerine
Okulsuz, ışsız, susuz o cehennemlere
Elinden tutmanı istiyor senin koş
Atatürkü sevmek bu
Gerisi yaldızlı yalan
Boş.

TÜSTAV

ATATÜRKÜN ANLADIĞI TÜRK GENÇLİĞİ

Türk genci, inkılâpların ve rejimin sahibi ve bekçisidir. Bunların lüzumuna, doğruluğuna herkesten çok inanmıştır. Rejimi ve inkılâpları benimsemiştir. Bunları zayıf düşürecek en küçük veya en büyük bir kıpırtı ve bir hareket duydu mu, bu memleketin polisi vardır, jandarması vardır, ordusu vardır, adliyesi vardır demeyecektir. Hemen müdahale edecektir ve kendi eserini koruyacaktır. Polis gelecektir, asıl suçluları bırakıp, suçlu diye onu yakalayacaktır. Genç, «polis henüz inkılâp ve cumhuriyetin polisi değildir» diye düşünecek, fakat asla yalvarmayacaktır. Mahkeme onu mahkûm edecektir. Gene düşünecek, «demek Adliyeyi de ıslah etmek, rejime göre düzenlemek lâzım» diyecektir. Onu hapse atacaklar; kanun yolunda itirazlarını yapmakla beraber, Meclise telgraflar yağdırıp, haklı ve suçsuz olduğu için tahliyesine çalışmasını, kayırılmasını istemeyecektir. Diyecek ki: «Ben iman ve kanaatimin icabını yaptım. Müdahale ve hareketimde haklıyım. Eğer buraya haksız gelmişsem, bu haksızlığı meydana getiren sebep ve âmilleri düzeltmek benim vazifemdir.»

İşte benim anladığım Türk genci ve Türk gençliği.

ATATÜRK

Bursa nutkundan

TÜSTAV

İnanma o çek, cak, cıklu dolmalara
Milletin karnı tok yalanlara
Kırk kişi mi var bir smifta
Atatürkü sevmek bu
Ekmek kadar kutsal mı kitap
Orda işte, orda koş
Gerisi yaldızlı yalan
Boş.

Sana dalkavuklar komünist desin aldırma
Boşver satılmışların çıkarlı sevgisine
Atatürk ışığından korkuyor onlar çünkü
Milletin uyanmasından korkuyor onlar
Birer balon hepsi boş
Kalk yoklukların öptüğü alın
Bırakma sömürmesine
Koş.

Asıl düşmanların içte ta yanında
Şu çığ gibi büyüyen ateş pahalılıktta
Bak milletin alçakça soyulmakta
And iç onlarla savaşmaya koş
Gerisi yaldızlı yalan
Boş.

Gidebiliyor musun köylere okul yapmak için
Su akıtabiliyor musun bozkırda masal çeşmelerden
Işık olabiliyor musun ha ilaç, doktor, öğretmen
Orda işte Anadoluda seni bekliyor koş
Atatürkü sevmek bu
Gerisi yaldızlı yalan
Boş.

ATATURK DİYOR Kİ...

«... Türk milleti, hâkimiyetini, saltanata karşı isyan ederek kendi eline almıştır ... 0, Cumhuriyet'i kurmaya azmetmiştir, bağımsız yaşamaya karardır. Burada toplananlar, Meclis ve herkes, meseleyi böyle görürse, bence çok iyi olur. Yok, milletin bu tabii isteğini görmez, ille de şeriat, ille de hilâfet diye tutturursanız, Cumhuriyet yine kurulur ve korunur, fakat ihtimal bu arada bazı kafalar da kesilir.»

★

«... Yaptığımız ve yapacağımız devrimlerin amacı, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen modern ve bütün anlam ve şekliyle olgun bir topluluk haline getirmektir. Devrimlerimizin temel amacı budur. Bu gerçekleri kabul edemiyen zihniyetleri perişan etmek zaruridir»

★

«... Biz ilhamımızı gökten ve gaipten değil, doğrudan doğruya hayattan almış bulunuyoruz. Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt, bağrından çıktığımız Türk milleti ve bir de Milletler Tarihinin binbir facia ve ıstırap kaydeden yapılarından çıkardığımız sonuçlardır.»

★

«... Ulusumuzun güçlü, mutlu, ve kararlılık içinde yaşayabilmesi için, devletin tamamen milli bir siyaset yürütmesi ve bu siyasetin iç teşkilâtımıza dayanarak tamamen ona uygun olması gerektir. Milli Siyaset dediğim zaman kastettiğim anlam şudur: Milli sınırlarımızın içinde, her şeyden önce kendi kuvvetimize dayanarak varlığımızı koruyup, ulusun ve yurdun gerçek mutluluğuna ve ba-yındarlığına çalışmak.»

★

«... Biz, istiklâlimizi emin bulundurabilmek için, bütünlüğümüzce bizi mah-vetmek istiyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak istiyen kapitalizme karşı milli topluluğumuzca savaşmayı caiz gören bir mesleği takibeden insanlarız.»

★

«... Dış siyasetimizde, başka bir devletin haklarına saldırmak yoktur. Ancak hakkımızı, hayatımızı, ülkemizi, namusumuzu savunuyoruz ve savunacağız.»

★

«... Ulusun hayatı tehlike karşısında kalmadıkça, harp bir cinayettir.»